

Олександрівський районний центр дитячої та юнацької творчості

**«Висвітлення українських мотивів жанрами
образотворчого мистецтва»
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

**Автор: Чорногор Тетяна Михайлівна,
керівник гуртка образотворчого
мистецтва «Барвінок»**

сmt. Олександрівка,

2012

ЗМІСТ:

Вступ	3
Історія розпису тканини	4
Основні способи розпису тканин	5
Техніка виконання роботи батик	6
Висновок	10
Література	11

Вступ

Поширеною є думка, що художник – це людина, яка вміє добре малювати і, що оволодіння цією “грамотою” само собою забезпечить гарний живопис, успіх у творчості. Такий поверхневий підхід не враховує образного змісту зображень – серцевини художнього твору. Адже вміння правильно зобразити натуру – це тільки перший крок на шляху до мистецтва живопису. Необхідна й визначальна умова творчості – вміння неповторно і глибино передати у творі свої думки і почуття через призму художнього світосприйняття.

Тому здатність намалювати з натури, відтворити на площині об’ємну форму, матеріальність і просторове розміщення предметів – ось необхідні, але все ж не самодостатні засоби для художника. Для творчого інструментарію цього замало – потрібні ще й інші ключі.

Зображення стає мистецьким лише тоді, коли художник уміє знаходити в природі й житті особливо важливі, цікаві моменти, глибоко проникати в суть явищ.

Всім схильним до творчості людям, не байдужим до краси навколишнього світу пропоную зробити захоплюючу подорож до країни батика. Ця техніка ручного розпису тканини з’явилася багато століть тому в державах древнього Сходу. Нині інтерес до батика не тільки не знижується, але й постійно зростає. Сьогодні, коли процеси оздоблення тканини граничну механізувалися, ручний розпис здобуває все більшу популярність в усьому світі. Переосмислена і перетворена відповідно до вимог часу техніка батика посіла гідне місце серед інших видів декоративно-ужиткового мистецтва.

Історія розпису тканини

Мистецтво прикрашання тканин відомо з давніх часів. Було два засоби прикрашання – переплетіння ниток, і розпис (чи набійка). Такими були китайські тканини «кесе» у якому узор доповнювали розписом пензлем. Самою древньою з відомих розписів (2 тис. р.) був китайський розпис з китайського захоронення. Він покритий темними фігурами, розфарбованими мінеральними фарбами. В Індії і Індонезії розпис використовувався для оформлення одягу. В Японії і Китаї розпис використовувався при створенні традиційних елементів інтер'єра: ширм і картин, повних поетичних асоціацій. Майстри використовували туш одного кольору створюючи красиві пейзажі. Пензель у руках художника то сильно і різко підкреслював одні елементи, то плавними і ніжними розплавами обмальовував інші. Обов'язково використовувалась асиметрична композиція, повна символічних знань, відтворювала привабливу неповториму гармонію. Зараз ми називаємо цю техніку вільний розпис. Сучасні версії ручного розпису тканини, спираючись на традиційні напрямлення підкріплені новими технологіями. З винаходом клейкого матеріалу, названого резервом, отримано нову техніку розпису – холодний батик. У древності було відомо декілька фарб, якими фарбувалися одяг з дуже тонкої вовняної та льняної тканини, а також шовку. Звичайно тканина прикрашалась орнаментами у вигляді смуг. Самою відомою фарбою був пурпур, який мав декілька відтінків: темно - бузковий, червоний і інші рослинні фарби.

Батик - це вид мистецтва здавна відомий в Азії, Африці, але особливого поширення і визнання набув на острові Ява. В Європі цей вид прикрашання тканини був поширений у минулому столітті. Батик став знову популярним в 30-ті роки XX ст. Це дуже кропітка техніка, але вироби дуже красиві. У техніці холодного батика виготовляють декоративні текстильні вироби, які не потребують чистки і добре захищені від потрапляння води.

Чим же відрізняється холодний батик від інших видів розпису тканини? Холодна техніка батіку відрізняється від гарячої техніки своїми неповторними

переходами, напливами, розтяжками тону, із кольору в колір і різноманітністю відтінків, а також особливостями своїх додаткових ефектів, які надають ще більшого неймовірного, вражаючого виду для звичайного глядача. Також особливістю холодної техніки є те, що всі елементи намальованого сюжету або візерунків на тканині обводяться резервуючим составом, і тільки після просихання резерву композицію можна розфарбовувати аніліновими фарбниками. Гаряча техніка батику більш складна, для її відтворення необхідний гарячий віск, великі об'єми розчинів фарбників, і в шкільних умовах виготовити виріб в техніці гарячого батику майже неможливо.

Основні способи розпису тканин

Холодний і гарячий батик засновані на застосуванні складів, що резервують, що обмежують розтікання фарби по полотну.

У холодному батику склад, що резервує, наноситься на тканину у вигляді замкнутого контуру, у межах якого спеціальними фарбами відповідно до ескізу розписується виріб. Художні особливості цього способу розписувизначаються тим, що наявність обов'язкового кольорового контуру й використання цього контуру для різноманітних орнаментальних розробок надають малюнку графічно чіткий характер. При цьому кількість використаних кольорів для розпису не обмежена.

У гарячому батику розігрітий склад, що резервує, використовується для нанесення контуру, ним же покриваються окремі ділянки тканини для запобігання їх від фарби, що розтікається. Завдяки тому, що контурні лінії тут не обов'язкові, у малюнку можливі м'які переходи тонів. З'єднання різних технічних прийомів нанесення резерву, дозволяє робити більш тонкі й різноманітні розробки орнаментальних форм, особливо квіткових.

Вільний розпис виробляється без застосування резервної рідини. Малюнок наносять на тканину різними фарбами вільними мазками, тільки остаточна обробка малюнка іноді виробляється за допомогою холодного

резерву. Тут більше, ніж у раніше згаданих способах, індивідуальної творчості. Вільний розпис має дуже багато найрізноманітніших прийомів.

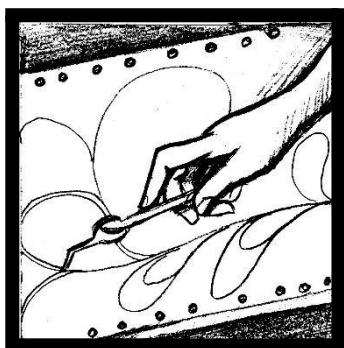
Всі способи розпису тканини постійно вдосконалюються. Художники, що працюють у цій області, знаходять все нові й нові художні прийоми, тому описані тут способи оформлення тканин не можуть уважатися вичерпними. Вони є лише основою, на якій може будуватися подальше оволодіння мистецтвом розпису тканин.

Для виконання всіх трьох способів розпису тканина наколюється на гачки рами, причому необхідно строго витримувати взаємо перпендикулярне розташування ниток основи й качка, а також паралельне їхнє розташування кожної зі сторін рами. Після того, як тканина наколена на гачки, сторони рами розсовуються до повного натягу тканини й закріплюються гвинтами-баранчиками, щоб під час роботи натяг тканини не слабшав.

Техніка виконання роботи батик

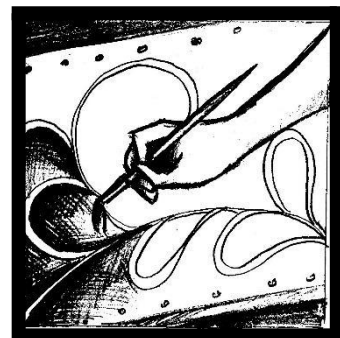
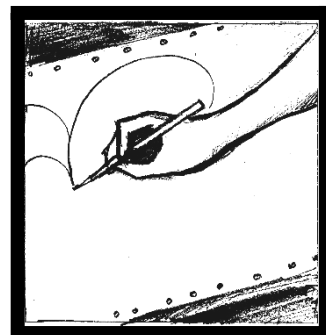
1. З ескізу олівцем переносимо малюнок на тканину, натягнуту на раму та підготовлену належним чином.

2. При холодному батикі резервуючий состав наносять на тканину у виді замкнутого контуру (за допомогою спеціальної скляної трубочки), в межах якого

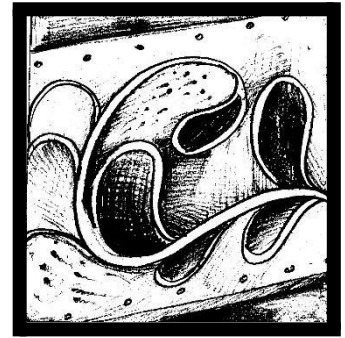

спеціальними фарбами за ескізом розписують виріб. Художні особливості цього способу розпису є втому, що наявність обов'язкового кольору контуру і використання цього контуру для різних

орнаментальних розробок надає малюнку графічність, чіткий характер. При цьому кількість кольорів, які використовуються для розпису, практично не обмежено.

3. Для холодного батика використовується анілінові фарбники у вигляді порошку, їх розводять розчином води з оцтом. Фарбу наносять по різному, це залежить від прозорості чи більш темного відтінку кольору. Світлий відтінок можна отримати з допомогою води: перед нанесенням фарби поверхню тканини змочити водою, а потім на кінчик пензлика набрати фарбу і обережно нанести мазками. Для більш темного кольору поверхню попередньо не змочують, а одразу наносять фарбу пензлем.

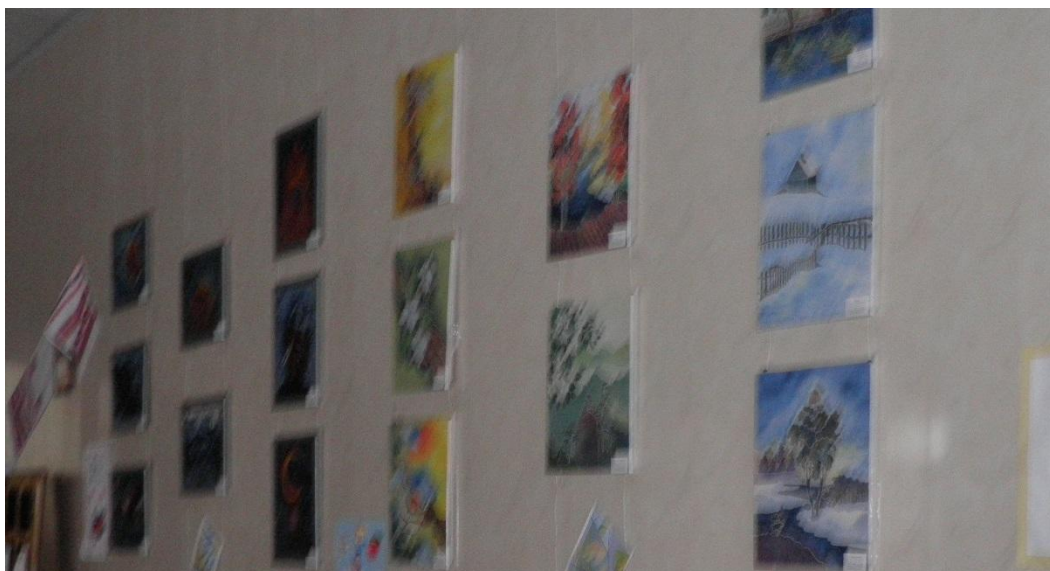

4. Додаткові ефекти допомагають виправити чи прикрасити роботу. Сіллю можна посипати ті частини батика де мало вологи,

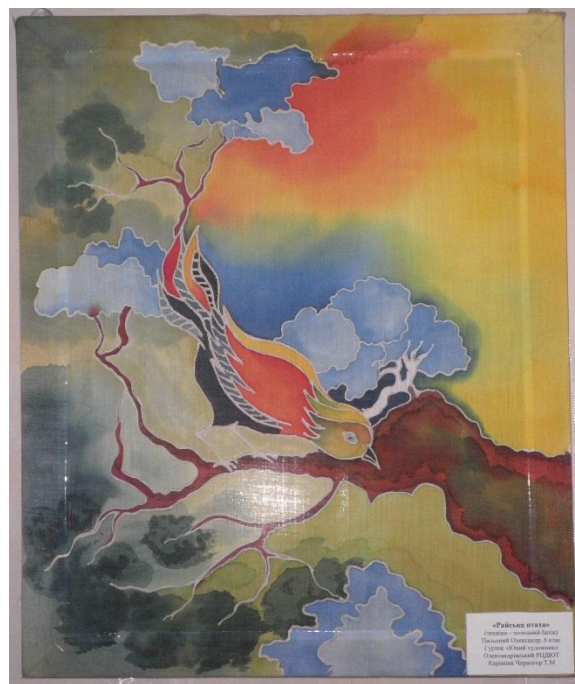

сіль поступово втягує в себе воду разом з фарбою і на тканині залишаються темні цятки. Мочевина використовується в більш вологих місцях, для висвітлення поверхні до білого кольору.

5. Після просихання батика, його можна декорувати різними художніми засобами: вишивкою бісером, нашиванням бусин, розписом акриловими фарбами.
6. Готовий батик можна залишити на рамі, якщо він є станковим виробом і призначений прикрашати інтер'єр, або зняти з рами та обробити, якщо це елемент одягу або ужитковий текстиль (скатертина, подушка і т. ін.).

Висновок

Отже тема моєї роботи обрана мною не випадково. Перш за все говорячи про розпис по тканині, я б хотіла сказати, що це моя улюблена техніка, а саме тема є такою тому, що я дуже люблю етнодизайн, мені подобається творити мистецтво, яке має глибоке, українське коріння подобається бо без минулого немає майбутнього, аналогічно не пам`ятаючи, не знаючи вчорашнього ми не маємо можливості переосмислювати сьогодення

Робота над темою розширила мої подання про світову художню культуру, збагатила моє розуміння сьогодення через минуле. Мені представилася можливість виконати творчу роботу в техніку, що надихнула мене в подальшій творчій роботі. Ті знання, уміння й навички, які мною придбані в процесі роботи допоможуть мені в подальшому. Усвідомлюючи, що існує багато інших не менш цікавих прийомів розпису, я думаю, що їхнє вивчення дозволить мою подальшу роботу зробити більше змістовної.

Література

1. Арманд Т. Орнаментація тканини. Посібник з розпису тканини. Під ред. Н. Н. Соболева. м.-л., 1931.
2. Гурьева Т. З., Досвіди Л. В. Маяковській в оформленні тканин. - Збірник праць НИИХП, Вып. б. М., 1972.
3. Рогинская ф. Радянський текстиль. М., 1930.
4. Соболев Н.П. Папойка в Росії й спосіб роботи. М., 1012.
5. Танкуз О. В., Гороховская Л. М- і ін. Технологія розпису тканин. М., 1969.
6. Темсрин С. М. Російське прикладне мистецтво. Радянські роки. Нариси. М., 1960.
7. Шумяцкая Н. Як створюються малюнки для тканин. - "Декоративне мистецтво СРСР". 19,58, №8.
8. Голена Хансен. Розпис по шовку. 1997 р.